

Ventriculi
forma.

portio in sinistro collocetur, haud secus quam si inibi maiorem qua apte contineri possit sedem adinuenisset, idque illius functionibus uideretur accommodum. Ventriculus enim forma perquam uariis est: at si quis illum obiter examinet, rotundus, & à dextro in sinistram oblongus, aut secundum latitudinem quodammodo teres primum occurrit: rotundus quidem, quod rotunda omnia sint capacissima, & interim minimum noxijs exposita: oblongus uero, quod id sedes qua continetur, & deinde bina ipsius orificia, alterum quo cibos admittit, alterum quo iam confectos in intestina protrudit, exigere uideatur. Ceterum si deinceps uentriculi forma accuratius expendatur, in sinistro latere multo amplior rotundiorque, & ad inferiora prominulus cernitur, ac dein hinc uersus dextra uergens, paulatim in angustum cogitur, & superiori quidem sui parte descendere, inferiori autem ascendere conspicitur, adeo ut in dextro latere multo quam in sinistro gracilior euadat. Sic quoque superiori sua sede, quae ab uno orificio ad alterum pertinet, strictior angustiorque est, inferiori latior ampliorque. Anteriori parte aequaliter undique gibbus occurrit, nulla ex parte deformatus. Posteriori sede duos quodammodo gibbos commoustrat, unum sinistram, eundemque magnum, proceriusque extuberantem: alterum dextram, minorem, ac depressum magis. Atque hos gibbos sinus quidam impressio ue parat, secundum corporis longitudinem posteriori uentriculi sedi impressa. Quam enim uentriculi dorsi uertebras, ipsaque exporrectos uenae cauae & arteriae magnae descendentes truncos respicit, ac sedi quam sortitur sese utcumque adaptat, posterior ipsius regio introrsum quasi ad eius amplitudinem nonnihil imprimitur: quamuis uentriculus e corpore auulsus inflatusque, eiusmodi sinum non ostendat, & perinde totus inibi gibbus atque anteriori regione occurrat. Porro ad uentriculi quoque formam duo ipsius faciunt orificia, e quibus unum quo cibos & potus assumi dicebatur, in elastissima sinistrae uentriculi partis sede ob hoc consistit, quod stomachus inibi septum commodè perforans, illic primum uentriculo connasci, commune uero cum ipso corpus fieri potuit. Et quamquam superius uentriculi os in sinistra eius parte haberi dicimus, propinquius tamen mediae ipsius sedi quam sinistro lateri accedit: quod tanto apparet manifestius, quanto uentriculus turgidior occurrit. Alterum uentriculi orificium cibos in cremorem emutatos ad intestina transmittens (unde etiam *ὠλὴν* Græcis, nobis autem ianitor & inferius os appellatur) in dextra eius sede consistit, non quidem, ut totus Anatomicorum chorus arbitrat, in dextrae sedis inferiori regione, sed in elastissima, dextroque uentriculi lateri proxima. Non enim fac erat mutuo è directoque hæc orificia inuicem (ne occlusus cibos adhuc immutatus e uentriculo laberetur) non opponi: uerum inferius à superiori remotius abduci oportuit, & ex elatori quoque uentriculi sede explantari, quo minus sua grauitate cibos uentriculum præterfugeret: sed tunc primum quum confectus, & in cremorem exquisitè mutatus est, uentriculi potius excernendi robore, quam suo pondere, in intestina propelleretur. Atque horum intestinorum principium, uentriculi orificium constituit, explantatque: quare etiam primum intestinum, quod duodecim digitorum est longitudine, exortum plerique nominarunt. Neque profecto iniuria alterum hoc orificium dextram uentriculi sedem occupat, quum hæc medio cauae iecoris sedi contermina sit, in quam iecur suarum uenarum beneficio, ex intestinis ipsoque adeo uentriculo quicquid succulentum ab illo confectum est, arripit ac depascitur. quod eo iecur præstat facilius, quo partes confectum à uentriculo cremorem primum excipientes illi uicinijs allocantur. Præterea uentriculi orificia non situ duntaxat inuicem uariant, sed inferius quoque superiori arctius est, quod rudes, non tritas, duras, magnasque moles homo subinde deuoret, ad quarum ingressum amplam uentriculi uiam esse oportuit. Infrà è contrario, rariùs magnū, durum, non conuersum in succum crudumque transit: quanquā sanè non adeo angustū sit inferius uentriculi os, ut solum cremorem transmittere queat. quando quidē non pauci quamplurima fructuum ossa impensè etiam magna, crebrò deuorata innoxie excernunt, & Galenus à quodam anulum aureum qui ore tenebatur, imprudenter deglutitum, eundemque promptè excrementum narrat. Neque orificij huius amplitudinem se ignorasse callidus ille Hispanus docuit, qui superiori anno Cilianæ cuiusdam Bacchidi quadraginta uniones, ex illis quas hic nobiles matronæ collo gestat, unā cum aurea cruce quinque gemmis instructissimā, & fide pariter qua hæc continebantur, suffuratus est. Illanāque quum huic noctem se daturam nisi prius numeratis quinquaginta aureis negaret, atque is tandem annuisset, ipsa à patricio Veneto patico suo, ut comptior ornatioque, & magis placida esset, elegantissimum uxoris suae monile (quod hic non minima dotis solet esse portio) obtinuit, ac id in lecto adhuc collo appensum, ne forte subduceretur, seruauit. Huic monili Hispanus quo meretriculæ uices reponeret, inhians, eamque quam potuit salacissimè, ut suauius tandem obdormiret, exercuit, ac postmodum soluto monili singulos uniones, & crucem, ac postmodum fidem (ne quid suo furto obstarer) deuorauit. Constat igitur inferius

Orificiorum
non par am-
plum.

Lib. de Na-
turalibus fa-
cultatibus.

rius quoque uentriculi orificium etiam si superiori angustius sit, amplum tamen esse, & interdum grandiora quoque transmittere. Ceterum Galenus & omnes eius asseclæ glandosam carnem inferiori orificio priuatim tribuunt, hanc ad eius orificij constrictionem auxiliari, ac in quibusdam animalibus manifestiorem esse affirmantes. Istam sanè in canibus primum, qui illa donantur maxima, & quum carnis colorem obtineat, manifestiore, deinde in homine exanimes uelim. Eam siquidem hanc esse arbitror, quæ duodeno intestino adnascitur, qua portæ uenæ ramus illi subtenitur. Verum hæc non in hoc ut intestinum illud, aut inferius uentriculi orificiū claudat arctetur, procreata est, sed ut uasa illi intestino exporrecta suffulciat, ac parem cum glandio iuguli & mesenterij, & humilioris membranæ omenti usum præstet. Deinde si quæ constringendi uis huic glandoso corpori indita esset, ipsum necessariò orificium aut intestinum ambiret, & fibrarum natura participaret, aut transversarum musculi uesicæ ceruicis modo, aut obliquarum uesicæ & uteri corporis modo. Quinetiam multum abest, ut intestinum illo glandio orbiculatim circunducatur, quum ad intestini longitudinem recta duntaxat linea id adnascatur. Quanquam non desint, qui solis libris edocti, suoque arbitratu Naturæ opera fingentes, glandosum id corpus musculum esse scribāt, eo inferius uentriculi orificium orbiculatim amplecti nugaciter affirmantes, atque hinc etiam corpus id *ὠλὴν* ianitoremque appellant. Porro (quod nullos animaduertisse plurimū admiror) non solum in inferiori uentriculi orificio, sed & in superiori substantia uentriculi crassior spissiorque est, ac orificia uelut in interiora extuberantiorē instar circuli partem exigunt, uentriculi substantiæ penitus respondentem: quæ quidem inter dissecandum integro adhuc uentriculo tactu percipitur, aperto autem inuersoque in conspectum uenit, ac manifeste uentriculi initium stomachi ue finem & duodeni intestini originem commoustrat. Videtur enim tunc stomachus, idque intestinum ex ipso uentriculo quodammodo nasci, aliisque omnino quam uentriculus ipse, partes esse, quum tamen exterius nihil tale appareat, neque ulla crassior uentriculi portio emineat. Atque hæc crassior uentriculi portio in hoc potissimum facta est, ut ora ipsius robustiora densioraque, quam reliquum eius corpus euadant, ne forte à transuentium impetu diuellantur, rumpanturque, & dein fortassis, ut quæ ora cōstringuntur huius extuberantioris particulae introrsum cōnientis occasio- ne citius arctentur occludanturque. Et sanè quemadmodum exterior uentriculi superficies lae- uis & plana undique est, sic & magis adhuc interior ipsius concauitas: si modò duo, quæ iam diximus, tubera circulatim prominentia exceperis. Ventriculus enim inibi nihil præter rugas quasdam si uehementer constrictus reperitur, ostendit, intestinorum & uesicæ cavitati respon- dens, quamuis interim obfuscum & quasi nubeculis intente rubentibus interstinctū colorem exprimat, quum tamen exterius omnino penè albicet. Ceterum ut in obesorum intestinis, ita quoque interdum adipem fundo uentriculi intus adnatum, atque hunc copiosum quandoque inuenies. Quod uero plerique dissectionis professores internam uentriculi sedem cellulis quibusdam asperitatibusque abundare scripserint, uanissimum putato, ac ipsos ruminantiū animā- lium omalis delulos, idque quum bouum pinguiā deuorat: ne exta effinxisse arbitrator. Quan- titas itidem uentriculi uaria admodum est. nam si uesicæ modo inflatur, haudquaquam mira- beris tantam ciborum uim uiniq; copiam uno tempore posse absumi. Neque in homine aequè semper est turgidus, sed quum pro sua natura se habet, cōstrictioraque uiuitur, quamlibet exi- guum multum ue sit quod continet, totum id undique complectitur, nullam uacuum sedem relinquens. ac proinde pro assumptorum se habet ratione, ut & multa (ne perpetuò edere co- gatur homo) assumere amplectique possit: & rursus si modica offerantur, ea undique amplexetur ac concoquat. Huic actioni ipsius congruit substantia nimirum membranæ, quæ commodè usu exigente ampliari dilatarique queat: & rursus quum opus est, colligi ac constringi. Constat enim uentriculus duabus latis tenuibusque tunicis seu plexibus sibi inuicem iunctis, perinde ac stomachus, sed nonnihil dissimilibus. Quandoquidem interna uentriculi similiter, atque interna stomachi, neruosa membranæque est, & totius stomachi, oris & labrorum, uti sanè & intestino- rum interiori tunica continua, duritie tamen ab oris stomachique tunica modicè differt, quod duriores asperioresque cibos, priusquam in uentriculū decidant, ore conficiamus: à quibus oris amplitudo contunderetur & raderetur, nisi dura densaque eiusmodi tunica euassisset. atque id cir- co tunica ori, & stomacho, & uentriculo communis, sensim ad uentriculi fundum accedens, mollior efficitur. Fibris hæc duplicibus intertexta est, quo etiam ab interna stomachi uariat. Interior enim tunica pars uentriculi cavitatem respiciens, rectis ipsidemque plurimis donatur fi- bris. Attrahat nanque uentriculus cibos & potus per stomachum oportet, huiusmodi fibris ceu manibus alliciens: quæ quum contrahuntur, stomachum uentriculumque breuiant, adeo ut inter deglutendum larynx descendente stomachi initio, sursum conscendat, quod mutus stomachi

Glandosa ca-
ro non procul
ab inferiori o-
rificio distans.

Protuberans
uentriculi in
orificijs sub-
stantia.

Ventriculi su-
pericies.

Ventriculi
quantitas.

Ventriculi sub-
stantia quibus
formetur tuni-
cis.